

Sensuren

Et studieopplegg for 4.–7. klasse

DETTE SÅ DU PÅ DENNE STASJONEN I FILMMUSEET:
KLIPP FRA ULIKE FILMER SOM OPP GJENNOM TIDENE HAR
BLITT FORBUDT PÅ NORSKE KINOER.

På 20-tallet var det forbudt å vise nakne damelegger på kino. Denne scenen ble klippet vekk fra *Farende folk*, regi: Amund Rydland, 1922.

Aldersgrenser

I Norge er det *Statens filmtilsyn* som sensurerer filmer. Det betyr at de kontrollerer og godkjenner en film før den kan vises på kino. Hvis de mener at en film kan være skadelig å se, kan de forby den. Eller de gir den en høy aldersgrense slik at bare voksne har lov å se den. En av de viktigste oppgavene til Statens filmtilsyn er nemlig å sette aldersgrense på filmer.

I «gamle dager» var det ikke aldersgrenser på kino, og derfor ble filmene enten tillatt for alle eller helt forbudt. I 1921 ble det derfor bestemt at alle filmer måtte ha en aldersgrense som skilte mellom hva voksne og barn kunne se. Aldersgrensene har vært litt forskjellige i ulike perioder, og de som gjelder nå ble laget i 1994. Når filmer blir sensurert, får de en slags merkelapp som sier:

- tillatt for alle
- 7 års grense
- 11 års grense
- 15 års grense
- 18 års grense

Det er kinoene (og selvfølgelig foreldre/voksne) som skal passe på at 11-åringer ikke kommer inn på for eksempel 18 års filmer! Men loven fra 1994 sier også at hvis man ser en

film sammen med voksne, har man lov til å være tre år yngre enn aldersgrensen tilsier. Det betyr at hvis en film har 11 års grense, har man lov til å se den når man er åtte år hvis man går sammen med foreldre eller andre voksne. Dette gjelder alle aldersgrensene, unntatt 18-års grensen. De samme reglene gjelder også for videofilmer, men det er ikke så lett å kontrollere hva folk ser hjemme i huset sitt.

- Har du sett filmer som du synes burde hatt en høyere aldersgrense?
- Kan du tenke deg noen filmscener eller filmer som kan være skadelig for barn å se?

Kinoloven

De første årene det ble vist film i Norge fantes det ingen filmsensur, og det var ingen aldersgrense på filmene som ble vist. I 1913 bestemte derfor Stortinget at det måtte lages en kinolov, og at noen måtte sensurere filmene som skulle vises på kino. De som fikk denne jobben, ble kalt Statens Filmkontroll. Senere skiftet de navn til Statens filmtilsyn, som det heter i dag. I kinoloven sto det:

«De sakkyndige må ikke godkjenne bilder, hvis forevisning de mener vilde stride mot lov, krenke ærbarhet eller virke forraaende eller moralsk nedbrytende».

Denne loven finnes fremdeles, og det den sier er at Statens filmtilsyn ikke må tillate filmer som går imot norske lover, eller filmer som kan være skadelige eller umoralske. Både i 1913 og idag er det ofte uenighet om hva som egentlig er skadelig å se. Mennesker har alltid ulik smak og ulike meninger om hva bør tillates. Noen få filmer blir forbudt fordi de bryter norsk lov; det er for eksempel ulovlig å vise filmer som er rasistiske. Men de fleste filmer blir forbudt eller klippet fordi Statens filmtilsyn mener de bryter med samfunnets moralnormer – samfunnets regler for hva som er rett og galt. Men normene (reglene) for hva Filmtilsynet og samfunnet mener er god eller dårlig moral, forandrer seg etterhvert som samfunnet forandrer seg. Vi ler for eksempel av at det i 1920 var forbudt å vise nakne damelegger på kino. Her kan du se noen av de tingene som vanligvis ble forbudt til ulike tider:

1910–1930: Damelegger og forbryterfilmer

1930–1945: På denne tiden hadde de noe som het politisk sensur. Det betyr at filmer kunne bli forbudt fordi de viste tanker eller meninger som myndighetene ikke likte. Under krigen var det for eksempel forbudt å vise filmer som sa

noe stygt om tyskerne.

1950–1960: Nakenhet

1960–1970: Vold og skyting

1970–1980: Filmer som viste narkotikamisbruk

1980–1990: Grov vold (men skyting har man nå lov til å se!)

- *Hva synes du om at vi har en kinolov, og noen som bestemmer hva slags filmer vi får lov/ikke får lov til å se?*
- *Tror du en film kan påvirke deg til å gjøre på ordentlig det du ser andre gjøre på film? Si hvorfor du tror eller ikke tror det.*

Statens filmtilsyn har egne nettsider: www.filmtilsynet.no
Der kan du finne begrunnelser for hvorfor en film har blitt forbudt eller gitt en spesiell aldersgrense.

Denne scenen med Haakon Hjelde og Anna-Brita Ryding i *Den nye lensmannen* fra 1926, ble klippet vekk av filmkontrollen.